

Nr 57.

Av herr **Olsson, Oscar**, och fru **Sjöström-Bengtsson**, om intagning av kvinnliga elever vid folkskolseminarierna i Göteborg och Lund m. m.

Vid genomförandet av seminarieorganisationen vid 1936 års riksdag bestämdes, att tre dubbelseminarier — i Göteborg, Lund och Umeå — och ett enkelseminarium — i Luleå — skulle vara samseminarier för både manliga och kvinnliga lärjungar. Hela organisationen utgick tydligen från den förutsättningen, att behörighetslagens grundsats om lika behörighet för män och kvinnor vid tillsättandet av lärartjänster även skulle tillämpas för folkskolans lärare.

Under en följd av år har emellertid Kungl. Maj:t, efter förslag av kungl. skolöverstyrelsen, i proposition till riksdagen frångått denna grundsats genom att föreslå intagning av endast manliga elever vid ett eller två av samseminarierna. År 1940 gjordes början med dubbelseminariet i Göteborg, år 1941 var det ingen intagning av elever vid seminarierna, men åren 1942 och 1943 intogos endast manliga elever vid samseminarierna i Göteborg och Lund. Samma förfaringsätt föreslås för innevarande år beträffande de fyraåriga linjerna. Resultatet är således, att av de tre dubbelseminarierna, som enligt den av riksdagen beslutade organisationen skulle vara samseminarier, endast seminariet i Umeå fortfarande har både manliga och kvinnliga elever, under det att »samseminarierna» i Göteborg och Lund endast ha manliga elever, med undantag för den tvååriga studentlinjen i Göteborg. Under de fyra år denna förändring genomförts har Kungl. Maj:t inte funnit lämpligt inför riksdagarna framlägga någon utredning om betydelsen av denna genomgripande förändring i seminarieorganisationen och dess betydelse för behörighetslagens tillämpning. Så sent som 1942 har Kungl. Maj:t uttryckligen betonat, att intagningsbestämmelserna det året endast voro en *tillfällig* förskjutning från det normala, med tillägg av följande försäkran: »Det säger sig självt, att därmed intet för framtiden avgjorts rörande den ur undervisningens synpunkt önskvärda proportionen mellan manliga och kvinnliga lärare.»

Det torde inte vara lämpligt att riksdagen utan av Kungl. Maj:t framlagd utredning medverkar till ett, praktiskt taget, definitivt omläggande av seminarieorganisationen i denna utsträckning, allra helst som Kungl. Maj:t inte anfört annat skäl för sin medverkan i denna utveckling än undfallenhet för en på vissa håll rätt utbredd onyanserad motvilja mot tillämpningen av behörighetslagen på detta område.

Kungl. Maj:ts skäl för förslagen att endast intaga manliga elever år efter år till två av landets samseminarier är att skoldistriktet i så stor utsträckning föredraga att ledigförklara platserna endast för manliga sökande. I 1942 års statsverksproposition anföres, att endast en tredjedel av de ledigförklarade folkskolläraryrkebefattningarna efter 1938 kunnat sökas av kvinnliga lärare. Man har tydligen i många skoldistrikt den uppfattningen, att när man kan få en manlig och kvinnlig befattningshavare för samma betalning, man naturligtvis väljer den manliga. Men den synpunkten kan inte vara bärig eller giltig i Sveriges riksdag. I och med att bestämmelsen, att folkskolestyrelserna kunna förklara en lärarplats ledig för manlig sökande eller kvinnlig sökande, missbrukats på det sättet, borde den naturligtvis ha ändrats. Motiveringen för ledigförklarandet av manliga tjänster anses ju vara skolans behov av slöjd lärare, men då borde ju förordningen vara så avfattad, att tjänsten kunde förklaras ledig med den utannonserade bestämmelsen att tjänsten omfattade även undervisning i manlig slöjd. Om en sådan lärarbefattning behöves, skola de sökande också fylla kompetenskraven. Men det finns också lärarinnor, som göra det i detta fall. Det riktiga är att det verkligen blir lika behörighet för manliga och kvinnliga lärare och att alla ledigförklarade platser skola stå öppna för varje kompetent lärare, oavsett kön. En bestämmelse bör således införas, som innebär skyldighet för skoldistriktet att utse lärare, manliga och kvinnliga, efter förtjänst och inte som nu med möjlighet att låta könet vara avgörande.

Utom kringgåendet av behörighetslagen är det emellertid en sak till, som är betänkelig i den av Kungl. Maj:t de senaste åren föreslagna proportionen av manliga och kvinnliga elever, som skola intagas i seminarierna. Det har blivit ett sämre urval i seminarier, som förut varit samseminarier och nu skola bli enbart manliga. Det bevisas av antalet inträdessökande i de olika seminarierna. Av de seminarier, som 1942 hade 24 endast manliga platser, kommo två upp till 41 sökande, ett till 38 och ett till 36. I Umeå, det enda seminarium, som fortfarande är samseminarium, var det 86 sökande till de 24 platserna, och rektor meddelade, att ursprungligen var det 110, som anmälde sig. Det vore väl orimligt att förutsätta, att urvalet av dem som intagas skulle bli lika bra om endast 41 anmälde sig som det kunde bli med 86 sökande.

Med stöd av vad som här anförts föreslå vi,

att riksdagen måtte besluta,

1. att vid seminarierna i Göteborg och Lund i år lika många kvinnliga som manliga elever skola intagas;
2. att hos Kungl. Maj:t anhålla om införande av bestämmelse, som innebär skyldighet för skoldistriktet att ej

utannonsera lärarplatserna som manliga eller kvinnliga utan utse lärarna efter förtjänst utan att låta könet få vara avgörande.

Stockholm den 19 januari 1944.

Oscar Olsson.

Anna Sjöström-Bengtsson.
